

kija. Kirjoittajan mukaan Neitsyt Maria ja muut pyhät eivät ole pelastuksen kannalta välttämättömiä. Sen sijaan pyhät ihmiset rikastuttavat ja raivaavat tavallisille ihmisille tietä elää kristillistä ja uskontäyteistä elämää. Kirjaan onkin koottu kattavasti Neisyys Marialle osoitettuja rukouksia ja rukoushetkien kaavoja.

Kirja sisältää paljon informaatiota, johon mielellään palaa aiheittain. Se on informatiivinen, mutta tiilittää samalla myös kirjoittajan suhdetta Neitsyt Mariaan. Teoksen käyttöä käsikirjamaisesti olisi helpottanut huomattavasti sisällysluettelon alaotsikointi ja asiasanahakemisto.

EVA VITIKKA-ANNALA  
TEOL. MAIST., PORLAMMI

**SARAH COAKLEY**  
**God, Sexuality, and the Self: An Essay 'On the Trinity'. Cambridge: Cambridge University Press 2013. 365 s.**

*God, Sexuality and the Self: An Essay 'On the Trinity'* on Sarah Coakleyn systemaattisteologisen kokonaisuustyksen odotettu ensimmäinen osa. Cambridgessa teologian professorina toimivan Coakleyn aiempi tuotanto on jo tehnyt tunnetuksi eräitä hänen teologisen ajattelunsa ominaispiirteitä, jotka nousevat esiin myös tässä teoksessa. Näitä ovat teologianhistoriallinen kiinnostus, rakentava mutta kriittinen keskustelu yhteiskuntatieteiden ja erityisesti feministisen tutkimuksen kanssa sekä pyrkimys teorian ja praksiksen yhteenpalauttamiseen. Teos koostuu johdannon ja johtopäätösten ohella seitsemästä pääluvusta, jotka voi lukea myös itsenäisinä esseinä. Kirjan lukijajäystävällisyyttä lisäävät sekä lukujen lopussa olevat temaattiset lukemistot että sanasto, joka antaa selityksen teknisille termeille ja nimille.

*God, Sexuality, and the Self* on Sarah Coakleyn tulkinta Kolminaisuudesta ja samalla kannanotto aikamme seksuaalisuuskeskusteluun. Coakleyn kolminaisuusteologian ytimessä on Pyhän Hengen palauttaminen Isän ja Pojan rinnalle siihen tasavertaiseen asemaan, johon kristillinen tunnustus muodollisesti sitoutuu. Coakleyn mukaan Pyhä Henki on eksplisiittisistä opillisista lausumista huolimatta jäänyt usein alisteiseen tai marginaaliseen rooliin. Hierarkkisen kolminaisuuskäsityksen tilalle hän esittää inkorporatiivista (sisäänsulkevaa) trinitarismia, jonka hän johtaa Roomalaiskirjeen 8. luvusta. Inkorporatiivisessa trinitarismissa Pyhän Hengen rooli on ohittamaton, sillä läsnäolollaan se liittyy ihmisen yhä tiiviimmin Kolminaisuuden rakkautentäyteiseen elämään. Coakley nostaa kolminaisuusteologiansa pääkäsitteeksi halun (desire), joka jäsentää sekä Kolminaisuuden sisäistä elämää että ihmisen ja kolminaisen Jumalan vuorovaikutusta. Inhimillisen halun ohjaaminen takaisin kohti sen jumalallista alkuperää on Pyhän Hengen keskeinen tehtävä.

Teoksensa alkupuolella Coakley tarkastelee systemaattisen teologian nykytilaa ja hahmottelee teologisen lähestymistavan, jota hän kutsuu nimellä *théologie totale*. "Totaalisuus" viittaa kokonaisvaltaiseen systemaattisteologiseen ajatteluun, joka ottaa huomioon näkökohtia yhteiskunnallisen elämän kaikilta tasoilta. Samalla se pyrkii yhdistämään niin teorian ja praksiksen kuin hengellisen elämän intellektuaaliset, affektiiviset ja imaginatiiviset ulottuvuudet osaksi opillista reflektiota. Lähestymistapa johtaa rajanylityksiin muun muassa systemaattisen ja käytännöllisen teologian sekä teologian ja yhteiskuntatieteiden välillä.

*God, Sexuality, and the Self*-teoksen pääteesi on, ettei kysymykseen kolminaisuudesta Jumalasta voi omana aikanamme vastata ottamatta kantaa seksuaalisuuden ja hengellisyyden väistämättömään ja olemuksel-

liseen yhteenkietoutumaan; kysymykset oikeasta kontemplaatiosta, oikeasta Jumala-puheesta ja halun oikeasta suuntautumisesta kuuluvat yhteen. Koska Kolminaisuus on kristillisessä traditiossa täydellisen suhteen ilmentymä, ymmärryksemme Kolminaisuuden luonteesta liittyy väistämättä ymmärrykseemme miesten ja naisten välisestä suhteesta, sukupuolirooleista ja eroottisesta halusta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että hengellinen elämä on redusoitavissa seksuaalisuuteen. Coakleyn mukaan ilmiöiden suhde on pikemminkin päinvastainen: Jumala on kaiken halun lopullinen lähde ja päämäärä sekä seksuaalisuuskeskustelun perimmäinen viittauskohde. Jumalallisessa lähtökohdassaan halu ei ilmaise puutetta vaan kaipaavaa rakkautta, jota Jumala tuntee luomakuntaansa kohtaan ja jolla hän kutsuu luotuja osallistumaan trinitaariseen elämään.

Coakley pyrkii hahmottelemaan trinitaarisen "halun ontologian", jonka hän määrittelee näkyksi Jumalan kolminaisuudesta luonnosta inhimillisten halujen lähteenä ja määränpäänä. Tämä trinitaarinen lähestymistapa osoittaa, kuinka "Isä" Jumala Hengen välityksellä herättää ja asteittain puhdistaa inhimillisiä haluja sekä jaloistaa ne toisinaan tuskallisenkin prosessin myötä Pojan kaltaisuuteen. Coakleyn mukaan teologianharjoituksen ja kristillisen elämän päämääränä on halun puhdistaminen ja uudelleen suuntaaminen niin, että se heijastelee Kolminaisuuden omaa kaipaaksentäyteistä rakkautta. Tällä hän ei kuitenkaan tarkoita Kolminaisen sisäisen ja salattun elämän suoranaista imitoimista, vaan avautumista Hengelle, kakseuden murtavalle kolmannelle. Coakley esittää, että trinitaarisen halun ilmentymänä Henki ohjaa inhimillistä halua pois kaksinaapaisista vastakkainasetteluista, mutta suojelee samalla osapuolten erillisyyttä täydelliseltä yhteensulautumiselta. Se synnyttää erilaisuuden mahdollistavaa tasa-arvoisuutta. Näin se jäsint-

tää sekä Jumala-kuvaamme että inhimillisiä valtarakenteita.

Coakley ei suoraan sano, mitä väite Hengestä kaksijakoisuuden murtajana merkitsee ymmärrykselemme seksuaalisesta suuntautumisesta. Hän toteaa, että maallinen seksuaalisuuskeskustelu käsittelee aihetta lähtökohtaisesti väärästä näkökulmasta. Kristillinen vastaus moderniin seksuaalisuusdebattiin on palauttaa seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset osaksi halun käsitettä. Niitä tarkastellaan suhteessa Jumalan kaipaavaan rakkauteen ja sen herättämään inhimilliseen vastaukseen. Coakleyn mukaan ”halu” on lopulta perustavampi käsite kuin ”seksuaalisuus” tai ”sukupuoli”, sillä se on ontologinen kategoria, jonka perusta on Jumalassa itsessään. Näin ollen myös perustavin suuntautumismme on aina kohti Jumalaa.

Patristista traditiota seuraten Coakley korostaa kontemplatiivisen rukouksen roolia halun puhdistamisessa ja jumalasuhteen ylläpitämisessä. Coakley toteaa, että hänen tapansa lähestyä Kolminaisuutta on ”rukoukseen pohjaava” (prayer-based). Kontemplatiivisessa rukouksessa kristitty antautuu Hengen puhuteltavaksi ja luovuttaa halunsa Hengen puhdistettavaksi. Itseyden avaaminen Hengen puhdistavalle työlle merkitsee suostumista Kristuksen kaltaiseen tyhjenemiseen ja haavoittuvaisuuteen, jota sekulaarin feminismin edustajien voi olla vaikea hyväksyä. Halun puhdistuminen ei liity pelkästään yksittäisen kristityn elämään, vaan se on Coakleylle samalla kaiken teologian harjoittamisen perusedellytys. Hänen tavoitteenaan on avoin teologia *in via*, jossa kaikki teologisen reflektion välineet annetaan jatkuvan rukouksen muovattavaksi.

Coakleyn *théologie totale* nostaa esiin menetelmiä ja lähteitä, joita ei perinteisesti ole liitetty systemaattisteologiseen tutkimukseen. Tätä hän perustelee sillä, että kysymys oikeasta opista ulottuu opillisen keskustelun ulkopuolelle muihin kon-

teksteihin, jotka vaikuttavat merkittävästi ihmisten opillisiin käsityksiin. Luvussa 4 Coakley lähestyy kenttätöiden keinoin moderneja karismaattisia yhteisöjä ja pyrkii osoittamaan, kuinka yhteisön sosiaalinen rakenne vaikuttaa sen omaksumiin trinitaarisiiin korostuksiin.

Kirkkaimmin *théologie totale* -lähestymistavan oivaltavuus tulee kuitenkin esiin luvussa 5, jossa Coakley jäljittää kolminaisuusteologisia malleja ja niiden sukupuolenteologisia taustaoletuksia kuvataiteesta. Coakleyn esittelemät kuvat tuovat konkreettisesti esiin keskeisiä kolminaisuusteologisia ongelmia, jotka elävät kristillisessä traditiossa eksplisiittisistä oppilauselmista huolimatta. Samalla kuvataide havainnollistaa, kuinka tärkeää on, että kristillinen opetus kunnioittaa kohteensa mysteeriluonnetta. Ortodoksin yli-innokas kirjaimellinen tulkinta voi johtaa kristinuskon mysteerielementin unohtumiseen ja jopa groteskiin kuvalliseen ilmaisuun, jos taiteilija pyrkii idolatrisesti vangitsemaan jumalallisen kohteensa. Toisaalta erityisesti moderni kuvataide antaa mahdollisuuksia symboliseen viitteellisyyteen, joka puhdistaa katsojansa idolatrisista asenteista ja ohjaa häntä kohti kolminaisuutta Jumalaa.

Vaikka Coakleyn teologinen ote on innovatiivinen, hän ammentaa samalla jatkuvasti teologianhistoriallisista lähteistä, erityisesti patristiikasta. Hän haluaa osoittaa, että hengellisen ja eroottisen halun ”sotkuinen yhteenkietoutuminen” ei ole uusi ilmiö, vaan se ilmenee jo varhaiskristillisyydessä. Teologianhistorioitsijana en voi olla kysymättä, tekeekö Coakley liian radikaaleja johdopäätöksiä melko suppean ja valikoidun tekstievidenssin perusteella. Teoksensa alussa Coakley esimerkiksi esittää, että eroottinen halu oli jo patristisena aikana perustava kategoria, joka jäseni myös isien trinitaarista ymmärrystä. Pääesimerkkeinä toimivat Gregorios Nyssalainen ja Augustinus, jotka Coakleyn tulkinnan mukaan ”näkivät itse nämä

yhtymäkohdat ja keskustelivat niistä eksplisiittisesti” (s. 3). Coakley tuokin onnistuneesti esiin, kuinka seksuaaliseen ja hengelliseen haluun liittyvät kysymykset kietoutuvat yhteen patristisessa teologiassa.

Teoksen päämäärän kannalta on kuitenkin ongelmallista, ettei Coakley johdonmukaisesti pysty osoittamaan, millä tavalla patristisissa lähteissä kuvatun halun luonne on nimenomaan *trinitaarinen*. Hänen argumenttinsa etenee yksittäisinä havaintoina eroottisen ja hengellisen halun yhteyksistä, jotka hän sitten rinnastaa saman kirjoittajan kannanottoihin kolminaisuudesta. Kyse on pikemminkin implisiittisestä analogisuudesta kuin eksplisiittisistä yhtymäkohdista. Mielestäni Coakley on parhaimmillaan silloin kun hän ei pyri todistamaan oman ajattelunsa historiallisuutta patrististen lähteiden avulla, vaan käyttää niitä luovasti teologisen ajattelunsa sytykkeenä ja keskustelukumppanina.

Sarah Coakleyn laaja asiantuntemus ja kokonaisvaltainen lähestymistapa tekevät *God, Sexuality, and the Self* -teoksesta kiinnostavan ja monipuolisen lukukokemuksen. Teosta voi lämpimästi suositella systemaattisen teologian oppikirjaksi. Se tarjoaa erinomaisen tilannekatsauksen systemaattisen teologian nykytilaan ja keskeisiin kysymyksiin sekä synnyttää keskusteluyhteyden usein toisilleen vieraina pidettyjen teologien, filosofien ja yhteiskunnallisten suuntausten välille. Samalla Coakley herättää lukijansa pohtimaan kristillisen opin luonnetta, muutoutumista ja vaikutuskanavia.

SIIRI TOIVIAINEN  
TEOL. MAIST., DURHAM